

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

TOSHKENT MOLIYA INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"
IMI Rektori T.Z. Teshabayev

2022 yil "31" 08

AUDIT VA TURDOSH XIZMATLAR

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	410 000 – Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi:	60410100- Buxgalteriya hisobi va audit (tarmoqlar bo'yicha)

Toshkent 2021

Fan dasturi Toshkent moliya instituti Kengashning 2022 yil "30"
08 dagi 1 -sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.

Toshkent moliya instituti rektorining 2022 yil "5" 09 dagi 287
-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan.

Tuzuvchilar:

- Avlokulov A.Z. – TMI, "Audit" kafedrası professori, iqtisodiyot fanlari
doktori
Sherimbetov I.X. – TMI, "Audit" kafedrası katta o'qituvchisi

Kelishildi:

TMI, O'quv ishlari bo'yicha prorektor,
iqtisodiyot fanlari doktori, professor
(*tayanch OTM*)
TDIU, "Moliyaviy tahlil va audit"
kafedrası mudiri, iqtisodiyot fanlari
doktori, dotsent (*turdosh OTM*)
O'zbekiston Auditorlar Palatasi Kengashi
raisi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
(*kadrlar buyurtmachisi*)

Fan/modul kodi 336 AUAS 3 13 1.1	O'quv yili 2021-2022	Semestr 6-8	ECTS - Kreditlar 13	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Audit va turdosh xizmatlar	160	230	390
2.	<p align="center">I. Fanning mazmuni</p> <p>“Audit” fanining asosiy maqsadi – talabalarda xo‘jalik yurituvchi sub’ektlarning moliyaviy-xo‘jalik faoliyatini auditorlik tekshiruvdan o‘tkazish, moliyaviy hisobot bo‘yicha auditorlik xulosasi hamda hisobotini rasmiylashtirish, auditning professional xizmatlarini ko‘rsatish bo‘yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifasi – talabalarga O‘zbekiston Respublikasida auditorlik faoliyatini tashkil qilishning huquqiy va tashkiliy asoslari; O‘zbekiston Respublikasi Prezident Qarorlarida belgilangan vazifalarni o‘rgatish, auditorlik kasbiga malakaviy va axloqiy talablar, auditda muhimlik tushunchasi va auditorlik riski, auditorlik tekshirishni rejalashtirish, auditorlik tekshirish vaqtida buxgalteriya hisobi va ichki nazorat tizimini o‘rganish hamda baholash, auditorlik dalillar, ekspert ishlaridan va boshqa auditorlik tashkiloti ma’lumotlaridan foydalanish, auditorlik tanlash, auditorlik hisoboti va xulosasi; uzoq muddatli aktivlar auditi, joriy aktivlar auditi; majburiyatlar auditi; xususiy kapital hamda daromadlar va xarajatlar auditi haqidagi nazariy-amaliy bilimlarni o‘rgatishdan iboratdir.</p> <p align="center">II. ASOSIY NAZARIY QISM (MA’RUZA MASHG‘ULOTLARI)</p> <p align="center">II. I. FAN TARKIBIGA QUYIDAGI MAVZULAR KIRADI:</p> <p align="center">AUDITNING NAZARIY ASOSLARI (1-MODUL)</p> <p align="center">1-mavzu. Auditga kirish</p> <p>Auditning mohiyati va rivojlanish tarixi. Auditning maqsadi va vazifalari. Auditning rivojlanish bosqichlari. Tasdiqlovchi audit. Maqsadli sistemali audit. Tavakkalchilikka asoslangan audit. Moliyaviy nazorat tizimida auditning tutgan o‘rni. Audit va buxgalteriya hisobining farqli jihatlari. Auditning turlari va shakllari. Moc keluvchanlik auditi. Operatsion audit. Moliyaviy hisobot auditi. Ichki audit. Tashqi audit. Audit xizmatlari bozorining rivojlanish istiqbollari.</p> <p align="center">2-mavzu. Auditning normativ-huquqiy asoslari.</p> <p>“Auditorlik faoliyati to‘g‘risida”gi qonun va boshqa normativ - huquqiy hujjatlar sharhi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 19 sentyabrdagi “O‘zbekiston Respublikasida auditorlik faoliyatini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-3946-son Qarori, O‘zbekiston</p>			

Respublikasi Prezidentining 2020 yil 24 fevraldagi “Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o‘tishning qo‘shimcha chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-4611-con Qarori, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 4 avgustdagi “Auditorlarni sertifikatlashtirish tizimini takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-5210-son Qarori. Audit standartlari haqida tushuncha, ularning ahamiyati va turlari tavsifi. Auditorlik tashkilotlari faoliyatini tashkil etish tartibi. Auditorlik kasbiga qo‘yiladigan malakaviy talablar. Auditor malaka sertifikatini berish, amal qilish muddatini uzaytirish, qayta rasmiylashtirish va dublikatini berish tartibi. Auditorlik faoliyatini tartibga solishda professional tashkilotlar roli.

3-mavzu. Korporativ boshqaruv

Korporativ boshqaruvning mohiyati. Korporativ boshqaruvning maqsadi. Sarbeyns-Oksli qonuni va uning ahamiyati. Korporativ boshqaruv tamoyillari. Tashqi auditorlar uchun korporativ boshqaruvning ahamiyati. Korporativ boshqaruv kodeksi. Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti (OECD). Samaradorlik. Hisobdorlik. Javobgarlik. Kengash tarkibi. Risk qo‘mitasi. Audit qo‘mitasi, ichki audit. Tashqi audit masalalari.

4-mavzu. Auditorning kasb etikasi

Etika haqida tushuncha. Auditning axloq kodeksi va uning maqsadi. Axloq kodeksining asosiy talablari. Axloq kodeksi tamoyillari. Auditor axloqi (etikasi). Vijdonlilik va ob‘ektivlik. Professional kompetentlilik. Maxfiylik. Omma uchun axborotni taqdim etish. Boshqa auditorlar bilan munosabatlar. Auditorlik tashkiloti va auditorlarning mustaqilligi. Umuminsoniy ahloq qoidalari va ma‘naviy me‘yorlarga rioya qilish. Auditorning xolisligi va professional kompetentlik. Auditor ishlarining sifatini nazorat qilish. Dastlabki, joriy va keyingi nazorat. Jarimalar. A‘zolikni to‘xtatib turish. A‘zolikdan chiqish.

5-mavzu. Auditorlik riski

“Muhim buzib ko‘rsatishlar risklarini tadbirkorlik sub‘ektini va uning muhitini bilish asosida aniqlash va baholash” nomli 315-son AXS. Auditorlik riski va uning yuzaga kelish sabablari. Auditorlik risklarning maqbul to‘plami. Auditorlik risklar maqbul to‘plamining elementlarini baholash. Nazorat riski. Ajratib bo‘lmaydigan risk. Auditorlik riskini aniqlash modeli. Auditorlik riskiga ta‘sir qiluvchi omillar. Riskni aniqlash usullari.

6-mavzu. Auditorlik tekshiruvini rejalashtirish

“Moliyaviy hisobot auditini rejalashtirish” nomli 300-son AXSga muvofiq auditorlik tekshiruvini rejalashtirishning tamoyillari va bosqichlari. Auditorlik tekshiruviga mijozni jalb qilish va dastlabki rejalashtirish. Audit shartnomasi mazmuni va uning shartlarini kelishish xususiyatlari. Audit umumiy rejasi va audit dasturini tuzish tartibi. Rejalashtirish jarayoni. Oldindan kelishuv

tadbirlari. Faoliyat uzluksizligi to'g'risida amallarni bajarish. Axloqiy talablarga muvofiqligini baholash. Rejalashtirish jarayoni. Audit strategiyasini ishlab chiqish. Oraliq va yakuniy audit. Firibgarlik va xato. Moliyaviy hisobotlar auditi uchun AXS-220 bo'yicha sifat nazorati. "Auditni hujjatlashtirish" nomli 230-son AXS bo'yicha auditni hujjatlarni. Hujjatlashtirish turlari. "Auditni rejalashtirish va o'tkazishda muhimlik" nomli 320--son AXS.

AUDITORLIK DALILLAR (2-MODUL)

7-mavzu. Auditorlik dalillar

"Auditorlik dalillari" nomli 500-son AXS, "Auditorlik dalili – muayyan moddalarni maxsus ko'rib chiqish" nomli 501-son AXS, "Tashqi tasdiqnomalar" nomli 505-son AXS, "Dastlabki audit kelishuvlari – boshlang'ich qoldiqlar" nomli 510-son AXSga asosan auditorlik dalillarining mohiyati va uning ishonchliligini belgilovchi mezonlar. Ekspert ishlaridan va boshqa auditor ishi natijalaridan dalil sifatida foydalanish xususiyatlari, auditorlik tekshiruvi bosqichlarida dalillarni to'plash tartibi, xo'jalik sub'ektlari tomonidan tekshiriladigan hujjatlarni auditorlarga to'liq hajmda taqdim etilishini ta'minlash tartibi, dalillarni to'plashda moliyaviy hujjatlardagi nomuvofiqliklarni aniqlash ketma-ketligi, tashqi auditor tomonidan ichki audit xizmatidan foydalanish mumkin bo'lgan holatlar tavsifi.

8-mavzu. Auditorlik tekshiruvi jarayonida ichki nazorat tizimini o'rganish hamda baholash

"Ichki nazoratdagi kamchiliklar yuzasidan boshqaruv yuklatilgan shaxslar va rahbariyat bilan axborot almashinuvi" nomli 265-son AXS, "Xizmat ko'rsatuvchi tashkilot xizmatlaridan foydalanadigan tadbirkorlik sub'ektlari auditini o'tkazish jihatlari" nomli 402-son AXS, "Audit o'tkazish jarayonida aniqlangan buzib ko'rsatishlarni baholash" nomli 450-son AXS bo'yicha tekshiriladigan mijoz faoliyatini o'rganish. Buxgalteriya hisobining tashkil etilishini o'rganish. Korxonada buxgalteriyasining tashkiliy tuzilmasi, tashkiliy tuzilmada ko'rsatilgan har bir xodimning vazifalari va mas'uliyatlarining bayoni; hisob siklining muhim uchastkalari bo'yicha hujjatlar aylanish reja-grafigini tekshirish. Korxonada hisob siyosatini o'rganish. Ichki nazorat tizimini tashkil etishda qo'yiladigan maqsadlar. Ichki nazorat tizimining mohiyati va uni o'rganishdan maqsad. Ichki nazorat tizimining elementlari. Ichki nazorat tizimini o'rganish va baholashni hujjatlashtirish. Ichki nazorat tizimining tarkibiy qismlari. Nazorat riskini baholash. Inventarizatsiya tizimi.

9-mavzu. Ichki audit

Ichki audit tushunchasi. Ichki nazorat xizmatini tashkil qilish shakllari. Ichki va tashqi auditor. Ichki audit funksiyasi. Ichki audit vazifasi. Ichki audit turlari. Outsorsing. Ichki audit vazifalari. Operatsion audit. Axborot

tizimlarining auditi. Moliyaviy audit. Ichki audit hisoboti. Ichki auditning korxonaning boshqa bo'limlari bilan aloqadorligi. Ichki audit natijalarini umumlashtirish va baholash.

10-mavzu. Tahliliy amallar

Auditning xalqaro standartlariga muvofiq tahliliy amallarning mazmuni va ularni qo'llash maqsadlari. Tahliliy amallar turlari va ularning tavsifi. Auditorlik tekshiruvi bosqichlarida tahliliy amallarni bajarish tartibi va ketma-ketligi. Tahliliy amallar natijalaridan foydalanish va ular samaradorligini baholash xususiyatlari. Auditorlik tanlash mazmuni va uni xalqaro standartlar asosida amalga oshirish tartibi. Auditorlik tekshiruvida firibgarliklarga nisbatan tahliliy amallarni qo'llash tavsifi. Buxgalteriya bo'limlari bo'yicha tahliliy amallarning qo'llanilishi.

11- mavzu. Tugatish va qayta ko'rib chiqish

“Hisobot tuzilgan sanadan keyingi o'zgarishlar” nomli 560-son AXS. Auditorlik xulosasiga o'zgarish kiritadigan va kiritmaydigan hodisalar. Moliyaviy hisobot sanasi va auditorlik tekshiruvi sanasi. Moliyaviy hisobotni tuzatish yoki oshkor qilish. Moliyaviy hisobotga hali kiritilmagan yoki oshkor qilinmagan bayonotlar. Boshqaruv tizimlarini o'rganish. Ta'sischilar umumiy yig'ilish va direktorlar yig'ilishlarining bayonnomalarini o'qish. Buxgalteriya hisobi, shu jumladan byudjet, prognoz, pul oqimi, boshqaruv hisobi va oraliq ma'lumotlar. Hisobotni tuzishda uzluksizlik tamoyili.

12 mavzu. Auditorlik xulosasi

Auditorlik xulosasi, uning mazmun-mohiyati va turlari. Auditorning maqsadi. Moliyaviy hisobot to'g'risida fikrni shakllantirish. Yozma hisobot berish. Auditorning javobgarligi. Modifikatsiyalangan va modifikatsiyalanmagan fikr berish. Auditorning moliyaviy hisobot auditi bilan bog'liq majburiyatlari. Auditning rejalashtirilgan ko'lami va vaqti. Auditorlik tekshiruvi bilan bog'liq ichki nazoratga bo'lgan yondashuv va auditorlik tekshiruvini amalga oshirish tartibi. Auditdan olingan muhim xulosalar. Auditorlik tekshiruvi paytida yuzaga kelgan jiddiy kamchiliklar. Yozma bayonotlar. Auditor mustaqilligi masalalari.

13-mavzu. Asosiy AXSlarning qisqacha mazmuni

“Xalqaro standartlarga muvofiq audit o'tkazishda mustaqil auditorning umumiy maqsadlari” nomli 200-son AXS. Umumiy tamoyillar va majburiyatlar. Boshqaruv vazifalari. “Audit shartnoma shartlariga rozilik” nomli 210-son AXS. Professional standartlarga muvofiq tuzish. Auditni hujjatlashtirish. Firibgarlikka nisbatan auditor majburiyati. Soxta moliyaviy hisobot. Aktivlarni o'zlashtirish. Tashkilotning strategik yo'nalishini nazorat

qilish. Auditorning javobgarligi. Auditning rejalashtirilgan ko‘lami va vaqti. Auditdan olingan muhim xulosalar. Ichki nazoratdagi kamchiliklar. Tegishli aktivni yo‘qotish/firibgarlikka moyillik. Kamchilikning boshqa kamchiliklar bilan o‘zaro ta’siri

14-mavzu. Moliyaviy hisobotni qayta ko‘rib chiqish

“Moliyaviy hisobotlarni taqdim etish” nomli 1-son BHXS. Moliyaviy hisobotning shakllari va taqdim qilish tartibi. “Zahiralar” nomli 2-son BHXS. Zaxiralarni baholash usullari. “Pul oqimi to‘g‘risidagi hisobot” nomli 7-son BHXS. Operatsion faoliyat. Investitsion faoliyat. Moliyaviy faoliyat. “Hisobot sanasidan keyingi hodisalar” nomli 10-BHMS. Hisobot sanasidan keyin yuzaga keladigan o‘zgarishlar va hisobotga kiritish yoki kiritmaslik tartibi. “Alohida moliyaviy hisobotlar” nomli 27-son BHXS. Sho‘ba korxonalar, uyushgan korxonalar, qo‘shma korxonalar moliyaviy hisobotlarini tuzish tartibi. “Uyushgan va qo‘shma korxonalar investitsiyalar” nomli 28-son BHXS. Sho‘ba korxonalar, uyushgan korxonalar, qo‘shma korxonalar qilingan investitsiyalar. “Rezervlar, shartli aktivlar va shartli majburiyatlar” nomli 37-son BHXS. Rezervning buxgalteriya hisobidagi mohiyati, majburiyat va aktivning qiymat o‘lchovi. “Nomoddiy aktivlar” nomli 38-sonli BHMS. Nomoddiy aktivning ta’rifi, tan olish va ularga amortizatsiya hisoblash tartibi. “Moliyaviy instrumentlar: tan olish va baholash” nomli 39-sonli BHMS. Moliyaviy instrumentlarni tan olish va iqtisodiy ta’rifi. Moliyaviy aktiv va moliyaviy majburiyatlarni tan olish tartibi. “Biznesni birlashtirish” nomli 3-sonli MHXS. Bozor bahosida sotish yoki sotib olish, sotishdan daromad yoki xarajat. “Konsolidatsiyalangan moliyaviy hisobotlar” nomli 10-sonli MHXS. Qo‘shma va sho‘ba xo‘jalik korxonalar moliyaviy hisobotlarini tuzish. “Xaridorlar bilan tuzilgan shartnomalar bo‘yicha tushum” nomli 15-sonli MHXS. Daromadni tan olish tartibi. Majburiyatni tan olish va buzilishi.

AUDIT VA TURDOSH XIZMATLAR (3-MODUL) AKTIVLAR VA MAJBURIYATLAR AUDITI

15-mavzu. Ta’minot jarayoni auditi

O‘zbekiston Respublikasi me‘yoriy hujjatlari va xalqaro standartlar asosida ta’minot jarayoni auditini tashkil qilish va tan olishda qo‘yilgan talablar. Mol etkazib beruvchi va pudratchilar bilan hisob-kitoblar auditi va xalqaro munosabatlar. Asosiy vositalar kirimiga doir muomalalarni hujjatlashtirish, schyotlarda aks ettirishning to‘g‘riligini tekshirish. Nomoddiy aktivlar kirimi hisobi to‘g‘riligini tekshirish. Tovar-moddiy zahiralar kirimi hisobini tekshirishning xususiyatlari. Tovar-moddiy zahiralar kirimi qilish va ishlab chiqarishga sarflash vaqtida baholashning to‘g‘riligini tekshirish.

16-mavzu. Ishlab chiqarish jarayoni auditi

O‘zbekiston Respublikasi me‘yoriy hujjatlari va xalqaro standartlar asosida ishlab chiqarish jarayonining mazmuni. Korxonalar faoliyatida ishlab

chiqarish jarayoni auditining maqsadi, vazifalari va axborot manbalari. Xarajatlarni to'g'ri rejalashtirish va tarkibini shakllantirish. Korxonada ishlab chiqarish xarajatlari auditini o'tkazishni rejalashtirish. Korxonada faoliyatida ishlab chiqarish xarajatlari auditini o'tkazish tartibi. Tekshiruv jarayonida olingan ma'lumotlar asosida ishlab chiqarish xarajatlari auditini natijalarini umumlashtirish.

17-mavzu. Mehnat haqi hisobi va to'lash jarayoni auditini

Xodimlar bilan hisob-kitoblar auditining me'yoriy asoslari. Xalqaro va milliy doiradagi mehnat shartnomalari. Aksiyadorlik jamiyatlarida mehnat haqi bo'yicha hisob-kitoblar auditining maqsadi, vazifalari va manbalari. Mehnat haqi bo'yicha hisob-kitoblar auditini rejalashtirish bosqichi. Xodimlar bilan mehnat haqi va boshqa muomalalar bo'yicha hisob-kitoblarni tekshirish.

18-mavzu. Majburiyatlar auditining xususiyatlari

Majburiyatlar auditining maqsadi, vazifalari va ma'lumot manbalari. Byudjet va byudjetdan tashqari fondlarga to'lovlar bo'yicha majburiyatlar auditini. Mol etkazib beruvchi va pudratchilar bilan hisoblashish muomalalari auditini. Xaridor va buyurtmachilar bo'yicha majburiyatlar auditining xususiyatlari. Bank kreditlari va ijara muomalalari bo'yicha majburiyatlar auditini o'tkazish tartibi va rasmiylashtirish talablari

AUDIT VA TURDOSH XIZMATLAR (4-MODUL) XUSUSIY KAPITAL VA MOLIYAVIY NATIJALAR AUDITI

19-mavzu. Xususiy kapital shakllanishi va taqsimlanishi hamda ta'sischi bilan hisoblashishlar auditini

Moliyaviy hisobotning xalqaro standartdani va auditning xalqaro standartlari asosida xususiy kapitalni shakllantirish, xususiy kapital auditining maqsadi, vazifalari va ma'lumot manbalari. Ustav kapitali auditining xususiyatlari. Ta'sis hujjatlarini tekshirish tartibi. Qo'shilgan va rezerv kapitali auditini o'tkazish tartibi. Taqsimlanmagan foydani shakllanishi va taqsimlanishining auditini. Xususiy kapital auditini natijalarini hujjatlashtirish va baholash tartibi

20-mavzu. Moliyaviy natijalar auditini

Xo'jalik yurituvchi sub'ektlar moliyaviy natijalari auditining maqsadi, vazifalari va ma'lumot manbalari. Mahsulot(ish, xizmat)larni sotilishi va undan ko'rilgan moliyaviy natijalar auditining xususiyatlari. Xaridorlar va buyurtmachilar bilan hisob-kitoblar auditini. Asosiy faoliyatdan olingan boshqa daromadlarni tekshirish tartibi. Yakuniy moliyaviy natija auditining xususiyatlari.

III. Amaliy mashg'ulotlar buyicha ko'rsatma va tavsiyalar

(Seminar mashg'ulotlari), (Mustaqil ta'lim) o'quv rejada ko'rsatilgan turi (nomi) bo'yicha yoziladi)

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

AUDITNING NAZARIY ASOSLARI (1-MODUL)

- 1-mavzu.** Auditga kirish
- 2-mavzu.** Auditning normativ-huquqiy asoslari.
- 3-mavzu.** Korporativ boshqaruv
- 4-mavzu.** Auditorning kasb etikasi
- 5-mavzu.** Auditorlik riski
- 6-mavzu.** Auditorlik tekshiruvini rejalashtirish

AUDITORLIK DALILLAR (2-MODUL)

- 7-mavzu.** Auditorlik dalillar
- 8-mavzu.** Auditorlik tekshiruvi jarayonida ichki nazorat tizimini o'rganish hamda baholash
- 9-mavzu.** Ichki audit
- 10-mavzu.** Tahliliy amallar
- 11-mavzu.** Tugatish va qayta ko'rib chiqish
- 12-mavzu.** Auditorlik xulosasi
- 13-mavzu.** Asosiy AXSlarning qisqacha mazmuni
- 14-mavzu.** Moliyaviy hisobotni qayta ko'rib chiqish

AUDIT VA TURDOSH XIZMATLAR (3-MODUL) AKTIVLAR VA MAJBURIYATLAR AUDITI

- 15-mavzu.** Ta'minot jarayoni auditi
- 16-mavzu.** Ishlab chiqarish jarayoni auditi
- 17-mavzu.** Mehnat haqi hisobi va to'lash jarayoni auditi
- 18-mavzu.** Majburiyatlar auditining xususiyatlari

AUDIT VA TURDOSH XIZMATLAR (4-MODUL) XUSUSIY KAPITAL VA MOLIYAVIY NATIJALAR AUDITI

- 19-mavzu.** Xususiy kapital shakllanishi va taqsimlanishi hamda ta'sischilar bilan hisoblashlar auditi
- 20-mavzu.** Moliyaviy natijalar auditi

Kurs ishini tashkil etish bo'yicha ko'rsatmalar

Kurs ishida talabanning tahsil olishi davomida to'plagan nazariy va amaliy bilimlari yuzaga chiqadi, talabanning nazariy bilimlari bilan qurollanish darajasi, malaka va ko'nikmasi ilmiy-ishlab chiqarish masalalarini echishga qay darajada qo'llay olishi orqali namoyon bo'ladi.

Kurs ishining namunaviy mavzulari

1. Auditning mohiyati va rivojlanish tarixi
  2. Auditning normativ-huquqiy asoslari.
  3. Korporativ boshqaruv
  4. Auditorning kasb etikasi
  5. Auditorlik riski
  6. Auditorlik tekshiruvini rejalashtirish
  7. Auditorlik dalillar
  8. Auditorlik tekshiruv jarayonida ichki nazorat tizimini o'rganish hamda baholash
  9. Ichki audit
  10. Tahliliy amallar
  11. Tugatish va qayta ko'rib chiqish
  12. Auditorlik xulosasi
  13. Asosiy AXSlarning qisqacha mazmuni
  14. Moliyaviy hisobotni qayta ko'rib chiqish
  15. Ta'minot jarayoni auditi
  16. Ishlab chiqarish jarayoni auditi
  17. Mehnat haqi hisobi va to'lash jarayoni auditi
  18. Majburiyatlar auditining xususiyatlari
  19. Xususiy kapital shakllanishi va taqsimlanishi hamda ta'sischi bilan hisoblashlar auditi
  20. Moliyaviy natijalar auditi
  21. Auditorlik tekshiruvini rejalashtirishning maqsadi va uning bosqichlari.
  22. Korxonani auditorlik tekshiruvidan o'tkazish ishchi dasturi.
  23. Auditorlik tekshiruvda ekspert ishlaridan foydalanish.
  24. Auditda boshqa auditorlarning ishi natijalaridan foydalanish.
  25. Auditorlik tanlash uslubini shakllantirish, tanlash xatarlari va natijalarni baholash.
  26. Auditorlik hisoboti va uning tarkibi.
  27. Auditorlik xulosasi va uning tarkibi.
  28. Grantlar va subsidiyalar bilan bog'liq operatsiyalar auditi.
  29. Bank kreditlari bo'yicha hisoblashlar auditi.
  30. Korxonaga xususiy kapitali auditi.
- *Fanning ishchi o'quv dasturini ishlab chiqishda kurs ishi mavzularida qo'shimcha va o'zgarishlar kiritilishi mumkin.*

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular

AUDITNING NAZARIY ASOSLARI (1-MODUL)

1. Auditga kirish
2. Auditning normativ-huquqiy asoslari.

3. Korporativ boshqaruv
4. Auditorning kasb etikasi
5. Auditorlik riski
6. Auditorlik tekshiruvini rejalashtirish

AUDITORLIK DALILLAR (2-MODUL)

7. Auditorlik dalillar
8. Auditorlik tekshiruv jarayonida ichki nazorat tizimini o'rganish hamda baholash
9. Ichki audit
10. Tahliliy amallar
11. Tugatish va qayta ko'rib chiqish
12. Auditorlik xulosasi
13. Asosiy AXSlarning qisqacha mazmuni
14. Moliyaviy hisobotni qayta ko'rib chiqish

AUDIT VA TURDOSH XIZMATLAR (3-MODUL) AKTIVLAR VA MAJBURIYATLAR AUDITI

15. Ta'minot jarayoni auditi
16. Ishlab chiqarish jarayoni auditi
17. Mehnat haqi hisobi va to'lash jarayoni auditi
18. Majburiyatlar auditining xususiyatlari

AUDIT VA TURDOSH XIZMATLAR (4-MODUL) XUSUSIY KAPITAL VA MOLIYAVIY NATIJALAR AUDITI

19. Xususiy kapital shakllanishi va taqsimlanishi hamda ta'sischi bilan hisoblashlar auditi
20. Moliyaviy natijalar auditi

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar, mavzular bo'yicha prezentatsiyalar tayyorlash va o'rnatilgan tartibda taqdim etish tavsiya etiladi.

3. V Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- auditorning kasbiy faoliyati, audit fanining ob'ekti, predmeti va usullari, auditorlik faoliyatini tashkil qilishning huquqiy va tashkiliy asoslari, auditorlik kasbga malakaviy va axloqiy talablar, auditda muhimlik tushunchasi va auditorlik riski, auditorlik tekshiruvlarini rejalashtirish, auditorlik dalillarni to'plash jarayoni, audit xalqaro standartlari tarkibini, xalqaro buxgalterlar federatsiyasi (XBF) rivojlanish tarixi, rivojlangan mamlakatlarda auditorlik faoliyatining xususiyatlari, auditorlik tekshiruvlarini yakuniy bosqichi, auditorlik hisoboti va xulosasini tuzish, uzoq muddatli aktivlar auditi, joriy aktivlar auditi, majburiyatlar auditi, xususiy kapital auditi va moliyaviy natijalar auditining xususiyatlari haqida *tasavvur va bilimga ega bo'lishi*;

	<p>- auditda muhimlik va risk darajalarini aniqlash, auditorlik tekshiruvini rejalashtirish, biznes jarayonlar bo'yicha auditorlik tekshiruvni tashkil etish, tekshiruvlar jarayonida tahliliy amallarni qo'llash, auditning xalqaro standartlari asosida muhimlik va risk darajalarini aniqlash, auditning xalqaro standartlari asosida ichki nazorat tizimini o'rganish va baholash, auditorlik tekshiruvining yakuniy ishchi hujjatlarini shakllantirish, auditorlik hisoboti va auditorlik xulosasini tayyorlash va tuzish bo'yicha ko'nikmalariga ega bo'lishi;</p> <p>- talaba audit jarayonida auditorlik usullari va amallarini qo'llash, xorijiy auditorlik kompaniyalari ish tajribalaridan O'zbekistonda foydalanish imkoniyatlarini belgilash, auditorlik tekshiruv natijalari bo'yicha auditorlik hisoboti va xulosasini tuzish va audit xizmati ish samaradorligi baholash malakasiga ega bo'lishi kerak.</p>
4.	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tuychiyev A., Qo'ziyev I., Avloqulov A., Sherimbetov I., Avazov I. Audit. Darslik. – T.: “Iqtisod-Moliya”, 2019. – 530 b. 2. Tuychiyev A., Qo'ziyev I., Avloqulov A., Masharipov O., Avazov I. Audit. Elektron darslik. – T.: TMI. 2021 y. 3. Hamdamov B.K. Auditning xalqaro standartlari. Darslik. – T.: “Iqtisod-Moliya”, 2020. – 320 b. 4. ACCA Aplied skills. Audit and Assurance. Study text. 2020 y. <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “O'zbekiston Respublikasida auditorlik faoliyatini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi Qarori, 2018 yil 19 sentyabr PQ-3946-son. 2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o'tishning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida”gi Qarori, 2020 yil 24 fevralda PQ-4611-son. 3. Кўзиев И., Туйчиев И., Хожиев М., Якубов М. Внутренний аудит. Учебное пособие. –Т.: “Iqtisod-moliya”, 2019. – 420 с. 4. Qo'ziyev I.N., Hamdamov B.K., Avazov I.R., Ochilov F.Sh. Auditning xalqaro standartlari. Elektron darslik. –T.: TMI. 2021 y.

	<p>Axborot manbalari</p> <p>1. https://www.accaglobal.com/gb/en.html (ACCA-professional buxgalterlarning global tashkiloti).</p> <p>2. www.lex.uz (O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi)</p> <p>3. http://www.ziyonet.uz (Axborot ta’lim tarmog‘i)</p> <p>4. https://www.naab.uz. – O‘zbekiston Respublikasi Buxgalterlar va auditorlar milliy asossiyasining rasmiy sayti</p> <p>5. http://uzaudit.uz- O‘zbekiston Respublikasi Auditorlar Palatasi rasmiy Sayti</p> <p>6. www.mf.uz (O‘zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi rasmiy sayti).</p>
7.	<p>Fan dasturi Toshkent moliya instituti Kengashning 2021 yil “___” avgustdagi ___ -sonli bayonnomasi bilan ma’qullangan.</p> <p>Toshkent moliya instituti rektorining 2021 yil “___” _____dagi _ -sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan.</p>
8.	<p>Fan/modul uchun ma’sular:</p> <p>A.Z.Avlokulov - TMI, “Audit” kafedrasida professori, i.f.d.,</p> <p>M.A.Abduraimova - TMI, “Audit” kafedrasida dotsenti, PhD</p> <p>A.F.Gafurova – TMI, “Audit” kafedrasida o‘qituvchisi</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>Karimov N.F. - O‘zbekiston Auditorlar Palatasi Kengashi raisi, i.f.d., dotsent (<i>kadrlar buyurtmachisi</i>)</p> <p>Xajimuratov N.SH. - TDIU, “Moliyaviy tahlil va audit” kafedrasida mudiri, i.f.d, dotsent (<i>turdosh OTMdan</i>)</p>

